

Sammendrag av uttalelse

Ikke diskriminerende at Mammografiprogrammet ikke legger til rette for kvinne med nedsatt funksjonsevne.

Kreftregisterets organisering av Mammografiprogrammet er ikke er strid med forbudet mot indirekte diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne.

A mener at det er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven at Kreftregisteret ikke kan tilrettelegge slik at hun kan gjennomføre mammografiundersøkelse i regi av registeret i sin hjemby.

Kreftregisteret viser i sin redegjørelse til at Mammografiprogrammet er et frivillig tilbud om mammografiscanning som gis til alle kvinner mellom 50 og 69 år. Tilbudet knytter sammen de 32 bildetakingsenhetene og de 17 tilhørende BrystDiagnostiskeSentrene (BDS) som fylkene og Kreftregisteret ved oppstart i 1995/96 vedtok at Mammografiprogrammet skulle bestå av. Etter deres mening vil det være nesten umulig å legge til rette for et slikt tilbud på alle steder i Norge.

Ombudet konkluderte med at Kreftregisterets organisering av Mammografiprogrammet ikke er strid med forbudet mot indirekte diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne. Ombudet mente at organiseringen av Mammografiprogrammet fremstår som saklig, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende overfor A.

Ombudets uttalelse er klaget inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

Saksnummer: 10/927
Lovanvendelse: diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4
Dato: 17. november 2010

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

A fra Y har senskader etter en bilulykke som medfører at hun sitter i rullestol. Annen hvert år blir hun innkalt til undersøkelse i regi av Mammografiprogrammet. Hun blir da kalt inn til undersøkelse i Z, som innebærer en reise på 7 mil hver vei. På grunn av de skadene hun sliter med etter sin ulykke, er det meget krevende for henne å foreta denne reisen.

Det er på det rene at A har mulighet til og faktisk benytter seg av et privat alternativ i Y, men resultatene herfra kobles ikke opp mot Kreftregisteret og Mammografiprogrammet.

Partenes syn på saken

A:

A hevder at hun stilles dårligere enn andre fordi hennes nedsatte funksjonsevne gjør at hun ikke kan delta i Mammografiprogrammet.

Vider viser hun til at det uansett bør være anledning til å oversende røntgenbilder som er tatt på en privat klinikk til programmet, slik at man i alle fall kan registrere resultatene.

Kreftregisteret:

Kreftregisteret viser i sin redegjørelse til at Mammografiprogrammet er et frivillig tilbud om mammografiscanning som gis til alle kvinner mellom 50 og 69 år. Tilbudet knytter sammen de 32 bildetakingsenhetene og de 17 tilhørende BrystDiagnostiskeSentrene (BDS) som fylkene og Kreftregisteret ved oppstart i 1995/96 vedtok at Mammografiprogrammet skulle bestå av. De 32 screeningenhetene er spredt ut over landet, hvorav 28 av enhetene er stasjonære og 4 av enhetene er mobile mammografibusser. Ved disse enhetene foregår det kun mammografiske undersøkelser. I tillegg til disse er det altså de 17 BrystDiagnostiskeSentrene (BDS), som holder til i så å si alle de norske fylkene.

I X finnes det tre screeningenheter; en ved sykehuset i Z, en ved sykehuset i W, og en buss som betjener den nordligste delen av fylket. Personer som bor i Y blir derfor generelt sett sendt til Z, som er det nærmeste alternativet.

Videre viser Kreftregisteret til at man i flere år har hatt et ønske om et samarbeid med de private røntgeninstituttene om alle ledd i logistikk og rapportering, men at dette ikke har latt seg gjøre. De forklarer dette med blant annet datatekniske og ressursmessige utfordringer.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven:

Direkte og indirekte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 første ledd.

Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne stilles dårligere enn andre.

Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller dem som forskjellsbehandles, anses ikke som diskriminering etter loven her, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 fjerde ledd.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnlattelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13.

Ombudets vurdering

Ombudet skal ta stilling til om Kreftregisterets organisering av Mammografi-programmet fører til indirekte diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne, i dette tilfellet A, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4.

Mammografi-programmet er et frivillig tilbud til alle norske kvinner mellom 50 og 69 år. Selv om deltakelse i programmet ikke kan anses som en rettighet, legger ombudet til grunn at kvinner i målgruppen som ikke kan delta i programmet stilles dårligere enn andre, fordi man gjennom deltakelse i programmet vil få en bedre oppfølging enn ellers. I As tilfelle er det heller ikke tvilsomt at grunnen til at hun ikke kan delta i Mammografi-programmet, er hennes nedsatte funksjonsevne.

Det at man ikke kan delta i programmet på grunn av nedsatt funksjonsevne er derfor i utgangspunktet i strid med forbudt mot indirekte diskriminering i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 første ledd.

På bakgrunn av dette blir det opp til Kreftregisteret å sannsynliggjøre at organiseringen av Mammografiprogrammet kan anses nødvendig for å oppnå et saklig formål, og at den ikke kan anses som uforholdsmessig inngripende overfor A, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 fjerde ledd, jf. § 13.

Programmet er organisert gjennom 32 stasjonære og mobile screeningheter, samt 17 BrystDiagnostiskeSentre (BDS). Samlet sett gir dette et tilbud som i utgangspunktet dekker hele landet.

Kreftregisteret har klart nok et ønske om å nå ut til flest mulig, for på den måten å få et godt grunnlag for behandling av og forskning på brystkreft. Likevel er Norge et langstrakt land, og for ombudet fremstår det som nærmest umulig å gi et tilbud som ikke medfører noe reisevei for kvinnene som ønsker å delta. De begrensningene som i dag følger av organiseringen av programmet er etter ombudets vurdering både saklige og nødvendige ut fra praktiske og ressursmessige hensyn.

Ombudet finner heller ikke at det er uforholdsmessig inngripende overfor A at hun ikke kan delta i Mammografiprogrammet. Riktignok går hun glipp av den oppfølgingen programmet innebærer, men programmet er frivillig – man har ikke krav på å delta – og A og andre har mulighet til screening hos private røntgenklinikker. I denne saken viser A til at hun faktisk benytter seg av en privat røntgenklinikk i Y. Hun får altså en oppfølging gjennom dette tilbudet, og det kan da stilles spørsmål om det løper en større risiko for henne enn andre i forbindelse med å oppdage eventuell brystkreft.

Ombudet har på bakgrunn av dette kommet til at organiseringen av Mammografiprogrammet fremstår som saklig, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende overfor A.

Konklusjon

Likestillings- og diskrimineringsombudets konklusjon er at Kreftregisterets organisering av Mammografiprogrammet ikke er strid med forbudet mot indirekte diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4.

Likevel vil ombudet be Kreftregisteret vurdere hva som kan gjøres for at personer som er i lignende situasjoner som A skal få anledning til å delta i mammografiprogrammet.

I saken har det vært reist spørsmål om røntgenbilder tatt på private klinikker kan sendes inn og registreres i Mammografiprogrammet. Kreftregisteret viser til at man i

flere år har hatt et ønske om et samarbeid med de private røntgeninstituttene om alle ledd i logistikk og rapportering, men at dette ikke har latt seg gjøre på grunn av blant annet datatekniske og ressursmessige utfordringer.

Dette er vurderinger ombudet i liten grad kan overprøve, men vi vil likevel påpeke at man siden oppstarten av Mammografiprogrammet i 1995/96 har kommet langt hva gjelder datasikkerhet. Ombudet ber derfor Kreftregisteret på nytt vurdere muligheten for et samarbeid med private klinikker.